

Handläggning Charlotte Lindberg
Direkttelefon 0520-496522
Epost utbildning@trollhattan.se
Datum 2024-01-04
Diariernr UN 2023/01288-600

Utbildningsnämnden

Redovisning efter granskning av likvärdig skola

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Trollhättans Stad genomfört en granskning avseende likvärdighet inom skolan. Syftet med granskningen har varit att bedöma om utbildningsnämnden säkerställt en ändamålsenlig resursfördelning till stadens skolor, det vill säga i enlighet med skollagens bestämmelser om likvärdig utbildning. Den sammanfattande bedömningen är att Utbildningsnämnden i stort sett säkerställt en ändamålsenlig resursfördelning till stadens skolor. Utbildningsnämnden rekommenderas utifrån granskningen att:

- Utreda hur den sociala tilldelningen bidrar till att stärka skolresultaten och en mer likvärdig utbildning
- Utreda om grundtilldelningen (elevpengen) är tillräcklig för att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får sina behov tillgodosedda

Utbildningsnämnden ska senast den 26 januari 2024 redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de rekommendationer som redovisas i granskningsrapporten

Rekommendation 1: Utreda hur den sociala tilldelningen bidrar till att stärka skolresultaten för en mer likvärdig utbildning

Granskningen visar att Utbildningsnämnden fastställt en resursfördelningsmodell som syftar till att kompensera för elevers olika förutsättningar. Av granskningen framgår vidare att de skolor som erhåller mest resurser är de som har lägst skolresultat och att de skolor som får minst resurser är de med högst resultat. Utifrån detta görs i rapporten ett antagande om att resursfördelningen inte uppfyller sitt syfte.

Det är svårt att dra korrekta slutsatser av jämförelser mellan olika skolor med elevgrupper med väldigt olika förutsättningar, då det är många faktorer som behöver vägas in i analysen. Detta utifrån att det är svårt att säkert visa på vilken faktor eller insats som har haft den avgörande betydelsen för resultatet. För att utreda hur den sociala tilldelningen bidrar till att stärka skolresultaten för en mer likvärdig utbildning har Utbildningsförvaltningen valt att göra en jämförelse på huvudmannanivå med liknande kommuner där förvaltningen valt att jämföra elevgruppen; elever vars vårdnadshavare har förgymnasial eller gymnasial utbildning. Detta utifrån att det är den elevgrupp som enligt Utbildningsförvaltningens fördelning av social struktur erhåller mest resurser. Att jämföra denna elevgrupp med samma elevgrupp i liknande kommuner ser Utbildningsförvaltningen som en mer rättvisande jämförelse för att utreda om den socioekonomiska tilldelningen ger önskat resultat.

Åk 9 - Elever vars vårdnadshavare har förgymnasial eller gymnasial utbildning

Andel (%) elever behöriga till yrkesprogram (statistik från Kolada)

Kommun	2020	2021	2022	2023	Rank 2020	Rank 2021	Rank 2022	Rank 2023
Landskrona ¹	78,3	77,4	68,6	77,6	3	4	13	2
Kungälv ²	76,8	76,4	82,2	75,6	6	6	1	5
Trollhättan	76,6	74,7	69,1	78,3	7	8	12	1
Norrköping ¹	76,9	79,5	73,2	76,4	5	1	6	3
Helsingborg ¹	73,9	77,9	74,7	75,8	10	3	4	4
Falkenberg ²	70,6	73,1	73,7	75,1	11	11	5	6
Borås ¹	77	70,8	72,9	72,2	4	14	7	10
Falun ²	78,8	76,7	80,9	74,3	1	5	3	8
Uddevalla ²	74,7	73,3	81,8	75,1	8	10	2	6
Örnsköldsvik ²	74	79,5	66,7	68,8	9	1	14	14
Kristianstad ¹	67,4	72,8	72,4	65,6	14	12	8	15
Västerås ¹	67,9	71,7	69,5	69,1	13	13	11	13
Borlänge ²	70,6	73,4	70,3	71,1	11	9	10	11
Eskilstuna ¹	65,6	75,2	72,4	69,5	15	7	8	12
Nyköping ²	78,7	66,1	59,7	73,6	2	15	15	9
Riket - kommunal huvudman	75,7	75,9	73,6	74,3				

Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen) (statistik från Kolada)

Kommun	2020	2021	2022	2023	Rank 2020	Rank 2021	Rank 2022	Rank 2023
Landskrona ¹	214,3	214,3	194,6	212,3	1	1	7	1
Kungälv ²	197,1	206,7	203,8	203	7	3	2	2
Trollhättan	197,5	201,8	195,6	202,2	6	7	5	3
Norrköping ¹	206,9	206,8	201,8	198,6	2	2	3	4
Helsingborg ¹	198,6	204,8	194,5	198,6	5	4	8	4
Falkenberg ²	196,9	203	201,1	193,1	8	6	4	6
Borås ¹	202,8	203,4	193,8	190,9	4	5	9	7
Falun ²	204,8	192,8	195,1	186,7	3	10	6	8
Uddevalla ²	187,9	188,6	208,1	186,6	12	12	1	9
Örnsköldsvik ²	193,4	192,3	184,3	186,4	9	11	14	10
Kristianstad ¹	191,6	186	192	184,3	10	14	10	11
Västerås ¹	183,4	194,9	189,1	183,4	15	9	13	12
Borlänge ²	186,4	188,1	190,5	181,5	13	13	11	13
Eskilstuna ¹	184,7	197,9	189,4	179,2	14	8	12	14
Nyköping ²	191,5	185,3	156	176	11	15	15	15
Riket - kommunal huvudman	199	199,3	195,3	194,5				

¹ Kolada kommungrupp Liknande kommuner socioekonomi. Avsedd för jämförelser med kommuner med liknande socioekonomisk struktur. Bygger på nyckeltalen: Ohälsotal (dagar), Utrikes födda exklusive EU/EFTA, Arbetslöshet 18-64 år, Invånare 0-19 respektive 65+, Invånare 25-64 med eftergymnasial utbildning, Förvärvsarbete invånare 20-64 samt Mediannettoinkomst.

² Kolada kommungrupp Liknande kommuner grundskola. Avsedd för kostnadsjämförelser. Bygger på viktningen referenskostnad 70 % och befolkning 30%.

Utbildningsförvaltningen har jämfört gymnasiebehörighet och meritvärde i åk 9 för elever vars vårdnadshavare har förgymnasial eller gymnasial utbildning, dvs. den post som har störst vikt i resursfördelningsmodellen. Med undantag för gymnasiebehörigheten 2022 så ligger Trollhättan i mitten eller på övre halvan i jämförelse med de övriga 14 kommunerna. Det som kan konstateras i denna jämförelse är att det gått bättre för denna elevgrupp i Trollhättan än i flera av de övriga jämförbara kommunerna de senaste fyra åren.

Utbildningsnämnden är skyldig att fördela resurser till utbildningen utifrån barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 8 b § skollagen). Det är inte reglerat hur denna fördelning ska göras, utan det är upp till varje huvudman att bedöma i varje enskilt fall. Förvaltningen har fastställt den sociala tilldelning utifrån de bakgrundsparametrar som enligt forskningen har störst betydelse för skolresultaten. De socioekonomiska faktorerna utgörs av antal elever med utomnordisk bakgrund (viktning 0,1), antal elever med utomnordisk bakgrund som invandrat de senaste fyra åren (viktning 0,2), antal elever i familjer med för försörjningsstöd (viktning 0,2) samt antal elever med vårdnadshavare utan gymnasial utbildning (viktning 0,5). Modellen innebär att de skolor som har en hög andel med elever som faller inom dessa faktorer får mer resurser än skolor med en lägre andel. I jämförelse med liknande kommuner kan konstateras att elevgruppen elever med vårdnadshavare utan gymnasial utbildning lyckas bättre i Trollhättan än i flera av de andra kommunerna under de senaste 4 åren.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att denna resursfördelningsmodell i mycket hög grad överensstämmer med skollagens intention avseende att fördela resurser utifrån barnens och elevernas förutsättningar och behov. Utbildningsförvaltningen anser att resursfördelningsmodellen ger förutsättningar för skolenheterna som är socioekonomiskt utsatta att sätta in kompensatoriska åtgärder. De insatser som skolenheterna sätter in följs upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet och här kan uppföljningen av utfallet utvecklas ytterligare. Förutom de ekonomiska aspekterna så finns det långt fler insatser som behövs göras för att stärka likvärdigheten. Mot bakgrund av detta har Utbildningsnämnden gett förvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för vilka fler åtgärder som behövs för att stärka likvärdigheten i skolan och i Trollhättan. Ett arbete som skall vara klart hösten 2024 och där ekonomistyrningen har en viktig roll.

Rekommendation 2: Utreda om grundtilldelningen (elevpengen) är tillräcklig för att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får sina behov tillgodosedda

Elevpengens storlek påverkas främst av den tilldelning Utbildningsnämnden erhåller av Kommunfullmäktige som styrs av befolkningsprognosen för åldern 6-15 år och är således inget nämnden själv beslutar över. Av granskningsrapporten framgår att vissa av de skolor med en låg social tilldelning har svårt att tillsätta en tillräckligt stor grundorganisation för att tillhandahålla undervisning och stödja elever i behov av extra stöd. Det framgår dock inte av rapporten vilken fakta denna slutsats grundar sig på. Snarare visar rapporten att de skolor som har låg social tilldelning är de som har de högsta resultaten.

Skollagen föreskriver att alla barn och elever som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver

inom både förskola och skola. I elevpengen (grundbeloppet) ingår undervisning i form av ledning och stimulans utifrån barns och elevers egna förutsättningar och behov. Där ingår också de extra anpassningar, utredning av behov av särskilt stöd och de insatser som behövs om eleven är i behov av särskilt stöd. Nationellt liksom i Trollhättan ökar antalet elever som är i behov av särskilt stöd, vilket innebär att elevpengen ska räcka till allt fler elever med allt större och allt mer komplexa behov. Lagstiftningen sträcker sig mycket långt när det gäller att anpassa sin organisation inom ramen för grundbeloppet och omfördela resurser till mer resurskrävande elever inom en skolenhet. Sedan några år tillbaka har även skolenheterna organiserats i större resultatenheter som skall underlätta omfördelning av resurser så att enheterna kan anpassa sin organisation efter de behov som finns.

Utbildningsnämnden erhåller sin ekonomiska ram från Kommunfullmäktige och det är utifrån den, anslagsbindningsnivån sätts, på de olika verksamhetsområdena. Det är alltid av yttersta vikt att elevpengen räknas upp till nästa års nivå och att grundbeloppet (elevpengen) är robust eftersom det är den ekonomiska basen för skolenheternas ekonomi. De senaste fyra åren har kostnaderna för undervisning och övrig personal pendlat runt riksgenomsnittet, men vid jämförelse med liknande kommuner så ligger Trollhättan i det övre skiktet.

Utbildningsförvaltningen har även här valt att göra en jämförelse på huvudmannanivå med liknande kommuner. Elevgruppen som jämförs är i detta fall elever vars vårdnadshavare har eftergymnasial utbildning, detta utifrån att det är den elevgrupp som enligt Utbildningsförvaltningens fördelning av social struktur erhåller minst resurser. Att jämföra denna elevgrupp med samma elevgrupp i liknande kommuner kan ge en indikation på om grundtilldelningen är tillräcklig för de elevgrupper som inte erhåller socioekonomisk tilldelning.

Åk 9 - Elever vars vårdnadshavare har eftergymnasial utbildning

Andel (%) elever behöriga till yrkesprogram (statistik från Kolada)

Kommun	2020	2021	2022	2023	Rank 2020	Rank 2021	Rank 2022	Rank 2023
Landskrona ¹	94,7	92	89,5	86,8	1	7	12	15
Kungälv ²	93,5	93,2	93,5	89,8	4	3	3	12
Trollhättan	93,6	90,5	90,6	93,5	3	13	9	3
Norrköping ¹	89,7	90,1	88,9	90	14	14	13	11
Helsingborg ¹	92,9	90,7	93,1	90,7	5	11	4	8
Falkenberg ²	92	92	91,5	88,6	7	7	8	13
Borås ¹	92,9	92,5	92,2	91	5	5	6	7
Falun ²	93,7	95,6	94,5	94,5	2	1	1	2
Uddevalla ²	91,9	92,7	93,8	95	8	4	2	1
Örnsköldsvik ²	91,9	94,8	91,7	91,6	8	2	7	5
Kristianstad ¹	89,8	92,3	88,5	91,9	13	6	14	4
Västerås ¹	90,4	91,5	90,2	90,1	12	9	11	9
Borlänge ²	91	88,3	90,4	90,1	11	15	10	9
Eskilstuna ¹	89,5	91,5	92,7	91,4	15	9	5	6
Nyköping ²	91,5	90,7	83,2	87,4	10	11	15	14
Riket - kommunal huvudman	92,5	92,8	92	91,7				

Genomsnittligt meritvärde (17 ämnen) (statistik från Kolada)

Kommun	2020	2021	2022	2023	Rank 2020	Rank 2021	Rank 2022	Rank 2023
Landskrona ¹	253,4	254	248,3	241,9	3	1	4	7
Kungälv ²	254,1	245,6	250	243,5	2	5	3	4
Trollhättan	246,4	241,3	251,3	243,4	5	11	2	5
Norrköping ¹	247,6	247,7	243,4	245,1	4	3	8	3
Helsingborg ¹	257,5	251,6	252,2	249,1	1	2	1	1
Falkenberg ²	242,7	245,2	243,7	234,6	9	7	7	12
Borås ¹	246,3	247,4	243,2	243,3	6	4	10	6
Falun ²	241,1	244,7	243,3	246,9	13	8	9	2
Uddevalla ²	242,2	238,9	248,3	240,3	11	13	4	9
Örnsköldsvik ²	237,7	242,1	236,6	233,3	15	10	13	13
Kristianstad ¹	239,3	240,4	235,3	238,3	14	12	14	10
Västerås ¹	241,2	243,3	241,3	237,2	12	9	11	11
Borlänge ²	245,7	231,4	239,2	232,3	7	15	12	14
Eskilstuna ¹	245,2	245,5	244,3	240,7	8	6	6	8
Nyköping ²	242,4	237,7	208,4	213,9	10	14	15	15
Riket - kommunal huvudman	249,5	249,6	247	245,3				

Utbildningsförvaltningen har jämfört gymnasiebehörighet och meritvärde i åk 9 för elever vars vårdnadshavare har eftergymnasial gymnasial utbildning, dvs. den elevgrupp som inte får någon extra tilldelning enligt resursfördelningsmodellen. Även här ligger Trollhättan i de flesta fall i mitten eller på övre halvan i jämförelse med de övriga 14 kommunerna. Det har således gått bra för denna elevgrupp i Trollhättan i jämförelse med flera av de övriga jämförbara kommunerna de senaste fyra åren. Utbildningsnämnden prioriterar alltid att varje år räkna upp barn- och elevpeng utifrån den ramtilldelning nämnden erhållit. Att ytterligare stärka elevpengen vore självklart önskvärt, men i vilken mån det kan göras beror snarare på den tilldelning Utbildningsnämnden får av Kommunfullmäktige än den interna fördelning som nämnden själv beslutar över.

Utbildningsnämnden är enligt skollagen skyldig att fördela resurser utifrån barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Förvaltningen har fastställt den sociala tilldelning utifrån de bakgrundsp parametrar som enligt forskningen har störst betydelse för skolresultaten. Utbildningsförvaltningen bedömer att den resursfördelningsmodell som används i hög grad överensstämmer med skollagens intention avseende att fördela resurser utifrån barnens och elevernas förutsättningar och behov även gällande elevpengen. Som redovisades tidigare kommer dock resursfördelningen som helhet ses över i det uppdrag Utbildningsförvaltningen fått av nämnden att utreda förutsättningarna för vilka fler åtgärder som behövs för att stärka likvärdigheten i skolan och i Trollhättan.

Marie-Louise Coon
Utbildningsnämndens ordförande

Lennart Olsson
Förvaltningschef